

ОЦІНЮВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВІДКРИТОЇ НАУКИ

Регейло Ірина Юрійівна, Базелюк Наталія Валеріївна

Анотація. Проаналізовано ключові документи ЮНЕСКО, Європейського Союзу, європейських організацій щодо оцінювання дослідницької діяльності в умовах Відкритої науки. Визначено тенденції, зокрема щодо необхідності оновлення систем оцінювання досліджень і вчених; врахування різноманіття наукових результатів, заходів та цілей; важливості проведення експертної оцінки та дотримання принципів досконалості, дослідницької доброчесності й достовірності наукових результатів; сприяння багатомовності з метою підвищення впливу наукових результатів.

Ключові слова: *відкрита наука; дослідницька діяльність; оцінювання; досконалість; експертна оцінка; багатомовність.*

У зв'язку з суспільними викликами, пов'язаними з повномасштабною військовою агресією російської федерації та з COVID-19, для українських університетів і наукових установ неабиякої актуальності набувають питання підтримання ініціатив Відкритої науки (Council of the European Union, 2016; UNESCO, 2021). Поряд з відкритими науковими знаннями, з-поміж яких наукові публікації, відкриті наукові дані, відкриті освітні ресурси, програмне забезпечення з відкритим кодом, відкрите апаратне забезпечення, відкриті дослідницькі інфраструктури, відкрите залучення громадськості, відкрита взаємодія з іншими знанневими системами, питанню оцінювання дослідницької діяльності в умовах Відкритої науки приділяється значна увага. Це зумовлено тим, що саме відкрита та більш доступна наука відіграє вирішальну роль у забезпеченні якості, ефективності, прозорості та доброчесності досліджень та інновацій.

Упровадження концепції Відкритої науки спрямоване на покращення якості та прозорості досліджень, зокрема «шляхом удосконалення системи оцінювання й мотивації науковців, поширення відкритого наукового підходу до заохочення й винагородження дослідників із боку організацій і фінансуючих структур» (Луговий та ін., 2021, с. 9-10).

Метою наукової розвідки є узагальнення тенденцій щодо оцінювання дослідницької діяльності в умовах переходу до Відкритої науки.

У рекомендаціях ЮНЕСКО щодо Відкритої науки наголошено на важливості поширення відповідальних практик в оцінюванні наукових досліджень та вчених, що сприятиме якості дослідницької діяльності, визнанню різноманіття наукових результатів, заходів та цілей (UNESCO, 2022, р. 22). Системи оцінювання мають враховувати широкий спектр

цілей, що відображають різні форми створення та обміну знаннями, не обмежуючись публікацією в міжнародних рецензованих журналах (UNESCO, 2022, р. 28).

Особливо істотними у вивченні зазначеної проблеми є висновки щодо оцінювання дослідницької діяльності й запровадження Відкритої науки (Council of the European Union, 2022), прийняті у червні 2022 р. Радою Європейського Союзу. Зокрема, запропоновано спільні кроки у межах Європейського дослідницького простору за такими напрямками:

- реформування систем оцінювання дослідницької діяльності;
- розроблення можливостей для наукових публікацій та наукової комунікації;
- сприяння багатомовності з метою підвищення репутації результатів наукових досліджень ЄС.

Розробки за цими напрямками сприятимуть підвищенню привабливості кар'єри дослідника, обміну науковими знаннями та зближенню науки і суспільства.

Зазначені висновки підтримані Європейською федерацією академій природничих та гуманітарних наук (ALLEA, 2022) та Європейською асоціацією університетів (EUA, 2022).

Так, Європейська федерація академій природничих та гуманітарних наук акцентує на важливості належного запровадження і винагородження практик Відкритої науки, розроблення критеріїв оцінювання дослідницької діяльності, що відповідають принципам досконалості, дослідницької доброчесності й достовірності наукових результатів. Вагоме значення, на думку Федерації, має спосіб відкриття наукових знань. Натомість неналежне використання метрик щодо наукового періодичного видання і наукової статті для прийняття рішень про фінансування, прийом на роботу та кар'єрне зростання перешкоджає запровадженню принципів Відкритої науки, унеможлиблює об'єктивне визнання та винагородження компетентностей, видів діяльності й результатів, необхідних для процвітання дослідницької екосистеми. Ураховуючи наведене, у Федерації підтримано висновки Ради ЄС, в яких ключовими є критичність експертної оцінки та вагомість доброчесності й етичної поведінки у розробленні критеріїв оцінювання якості і впливу досліджень (ALLEA, 2022).

Першорядним для Європейської асоціації університетів, яка у своїй діяльності супроводжує університети у переході до Відкритої науки, є поширення оновленого підходу до оцінювання наукових досліджень, вдосконалення нормативно-правової бази із забезпечення відкритого доступу та багатомовності задля підвищення впливу наукових результатів (EUA, 2022).

Отже під час переходу до Відкритої науки в оцінюванні дослідницької діяльності прослідковуються тенденції щодо:

- необхідності оновлення систем оцінювання досліджень і вчених;
- врахування різноманіття наукових результатів, заходів та цілей;
- важливості проведення експертної оцінки та дотримання принципів досконалості, дослідницької доброчесності й достовірності наукових результатів;
- сприяння багатомовності з метою підвищення впливу наукових результатів.

Інформаційні джерела:

1. Луговий, В., Драч, І., Петроє, О., Зінченко, В., Мелков, Ю., Жияєв, І., Регейло, І., Базелюк, Н., & Камишин, В. (2021). Теоретичні основи підвищення дослідницької спроможності університетів України в контексті імплементації концепції «Відкрита наука»: аналітичні матеріали (В. Луговий, О. Петроє, ред.). Київ: Інститут вищої освіти НАПН України. <https://doi.org/10.31874/978-617-7644-53-7-2021>
2. ALLEA. (2022, June). ALLEA's response to Council Conclusions on research assessment and Open Science. <https://bit.ly/3ni3AGG>
3. Council of the European Union. (2016, May 27). Council Conclusions on the transition towards an Open Science system. <https://bit.ly/3Q5avEn>
4. Council of the European Union. (2022, June 10). Council Conclusions on research assessment and implementation of Open Science. <https://bit.ly/3nj82Fj>
5. European University Association. (2022, June 10). EUA welcomes Council Conclusions on research assessment and implementation of Open Science. <https://bit.ly/3u4Z7uY>
6. UNESCO. (2021). UNESCO Recommendation on Open Science. <https://bit.ly/3ni5jMf>

СТВОРЕННЯ НОВИХ МАТЕРІАЛІВ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ ШЛЯХ РЕЦИКЛІНГУ ВИРОБНИЧИХ ВІДХОДІВ

*Казимиренко Юлія Олексіївна, Лебедева Наталія Юріївна
Баюнов Артем Олександрович*

Анотація. В роботі пропонується вирішення важливої науково-технічної проблеми створення нових композиційних матеріалів і покриттів з використанням виробничих відходів. Визначено, що рециклінг є перспективним напрямком сучасного матеріалознавства. Мета роботи полягатиме у теоретично-експериментальному обґрунтуванні можливості використання скляного бою, здрібненого на порошок, та зольних мікросфер для створення нових композицій з поліфункціональними властивостями з подальшим їх застосуванням у машинобудуванні, енергетиці та хімічній промисловості. Техніко-економічне обґрунтування виконано за допомогою ситуаційного аналізу. Експериментальна частина роботи полягатиме у морфологічних дослідженнях скляних порошоків і зольних мікросфер. Перспективи подальших досліджень пов'язано з